

[Skovmand.]

ret, samt at fællesskabsrettens gyldighed er uafhængig af medlemsstaternes grundlove.

Denne retsudvikling er ikke omtalt i de officielle publikationer om Danmark og De europæiske Fællesskaber. Der er derfor behov for en supplerende redegørelse på dette punkt, da det ikke kan være rimeligt, at folketinget og befolkningen træffer beslutningen om Danmarks eventuelle medlemskab uden kendskab hertil.

Samtidig er det nødvendigt at få en afklaring af, i hvilket omfang det vil være muligt for Danmark uden grundlovsændring at opfylde Europadomstolens krav om, at danske domstole skal tillægge fællesskabsretten ubetinget forrang frem for dansk ret.

Med hensyn til oplysningerne om Europadomstolen kan henvises til Sammlung der Rechtsprechung des Gerichtshofes der Europäischen Gemeinschaften X (1964), s. 1251 f.; nr. 6/1964; XIV (1968), s. 363 f.; nr. 34/1967 XV (1969), s. 1 f.; nr. 14/1968; VI (1959), s. 920, nr. 36-40/59; XVI (1970), s. 1125 f. 11/70.

Skovmand: Jeg vil undtagelsesvis uddybe den begrundelse, jeg skriftligt har givet for mit spørgsmål. Regeringen har hidtil afvist, at det skulle være nødvendigt at ændre grundloven for at komme ind i fællesmarkedet. Jeg er ikke enig med regeringen i det synspunkt, men samtidig er jeg klar over, at jeg næppe kan overbevise regeringen om, at jeg har ret. Hvad jeg håber at nå med mit spørgsmål er derfor mere at få tilslutning til, at spørgsmålet har videre konsekvenser, end en udtalelse om, hvorvidt vor tilslutning til fællesmarkedet skal afgøres på den ene eller den anden måde, om det skal afgøres på den forholdsvis nemme måde, at man ikke skal have et flertal på over 30 pct. af stemmerne imod sig, eller om man skal have hele den procedure, der kræves i forbindelse med en grundlovsændring. Det, jeg mener er de videre konsekvenser, er for det første, at Europadomstolens forskellige afgørelser under alle omstændigheder fremkalder så væsentlige forfatningsmæssige ændringer i Danmarks stilling, at befolkningen har krav på at vide, hvad det indebærer. For det andet, at det, at vi ikke gennemfører en grundlovsændring, kan skabe fremtidige problemer,

som det vil være hensigtsmæssigt at få rede på allerede nu også af hensyn til vore eventuelle fremtidige partnere i De europæiske Fællesskaber.

Ministeren for europæiske markedsanliggender (Ivar Nørgaard): Det spørgsmål, hr. Skovmand har stillet til mig, vedrører den situation, at en fællesskabsregel måtte være i strid med en dansk retsregel. Det er det problem, der i den juridiske fagterminologi kaldes forrangsproblemet. Det består ret beset i en kombination af to elementer, dels overførelse af beføjelser efter grundlovens § 20, dels den almindelige folkeretlige regel om, at indgæede forpligtelser skal respekteres. Disse problemer er imidlertid blevet grundigt behandlet såvel i den gule rapport om Danmark og De europæiske Fællesskaber fra 1968, side 45 og følgende sider, som i markedssekretariatets pjece nr. 1, om de institutionelle forhold, side 32, og i tillæg 1 til forslaget til lov om Danmarks tiltrædelse af EF, side 90.

Yderligere kan jeg tilføje, at hele det forfatningsmæssige spørgsmål om Danmarks tilslutning til EF er behandlet i professor Max Sørensens responsum af 18. januar 1971. Dette responsum indgår i markedssekretariatets informationsmateriale, og til hr. Skovmands orientering kan jeg oplyse, at responsumet er trykt i et oplag på 20.000 eksemplarer, og alene i tiden siden februar d. å. er der udleveret ca. 4000 eksemplarer heraf. Når så hertil kommer, at dette responsum i sin helhed har været offentliggjort såvel i dagspressen, Berlingske Aftenavis den 12. og 13. februar, som i fagpressen, Juristen, nr. 25/1971, må jeg sige, at en påstand om, at folketinget og den danske befolkning ikke skulle være blevet informeret på dette område, forekommer temmelig løst underbygget.

Hvad endelig angår hr. Skovmands påstand om, at Europadomstolen bygger på retsprincipper, der svarer til principperne i en forbundsstat, må jeg erklære mig uenig heri. Domstolen er ikke en forfatningsdomstol, om end heller ikke nogen international domstol i gængs forstand. Vedrørende dette problem kan jeg i øvrigt henvise spørgeren til at læse professor Max Sørensens sidste indlæg i debatten i Juristen.